

*Elektronický
informačný*

BULLETIN

Október

10

AKTIVITY ED LUČENEC

EÚ A SENIORI SPOJENÉ S KONCERTOM PETRA STAŠÁKA

Centrum Europe Direct Lučenec v spolupráci s mestom Lučenec organizovalo dňa 14.10.2022 podujatie pod názvom EÚ a seniori spojené s koncertom Petra Stašáka v kine Apollo. Podujatie sa začalo prednáškou o dezinformáciách, bezpečnosti a podvodoch páchaných na senioroch.

Prednášku viedol kpt. Bc. Pavel Látka – pracovník skupiny prevencie VO OR PZ v Lučenci. Po prednáške zaspieval svoje známe hity Peter Stašák, ktorý spríjemnil celkovú atmosféru podujatia. Podujatie bolo organizované v rámci podujatia Aktívni seniori v Európe a tiež v rámci Mesiaca úcty k starším.

10. ROČNÍK REGIONÁLNEJ PREHLIADKY SPEVÁCKYCH SÚBOROV SENIOROV

Mesto Lučenec v spolupráci s Informačným centrom Europe Direct Lučenec zorganizovalo 20.10.2022 podujatie 10. ročník Regionálnej prehliadky speváckych súborov seniorov v rámci série podujatí pod názvom Aktívni seniori v Európe. Na podujatí sa stretli najstarší občania, aby odprezentovali svoje umenie v speve rôznych typov pesničiek.

Seniori svojím vystúpením predviedli svoje spevácke schopnosti a tiež pozitívnu energiu a humor. Na prehliadke sa odprezentovalo 6 speváckych skupín a súborov: Senior Detva z Detvy, Rezeda pri DCS z Lučenca, Háj spod Haliera z Tomášoviec, Fialôčka z Poltára, Javor z Divína a Klenovčanka z Klenovca.

V závere podujatia zástupcovia jednotlivých súborov prebrali od organizátorov kvetinové dary a darčeky a všetci si spoločne zaspievali. Ceny pre účinkujúcich venovalo Informačné centrum Europe Direct Lučenec.

NOVINKY Z EÚ

EUROBAROMETER: EURÓPANIA SÚ VÁŽNE ZNEPOKOJENÍ KVALITOU OVZDUŠIA

Podľa uverejneného **osobitného prieskumu Eurobarometra** sú Európania znepokojení vplyvom, ktorý má znečistenie ovzdušia na zdravie a životné prostredie. Väčšina Európanov si myslí, že zdravotné problémy, ako sú choroby dýchacích ciest (89 %), astma (88 %) a kardiovaskulárne choroby sú spôsobené znečistením ovzdušia. Takmer polovica respondentov (47 %) zastáva názor, že kvalita ovzdušia sa za posledných desať rokov zhoršila. Väčšina z nich si tiež myslí, že priemysel, výrobcovia energie z fosílnych palív, verejné orgány i zamestnávateľia musia robiť viac na zlepšenie kvality ovzdušia. Väčšina sa tiež domnieva, že domácnosti robia dosť. Využívanie verejnej dopravy, cyklistika alebo chôdza patria medzi najčastejšie spôsoby, ktoré Európania uvádzajú ako tie, ktoré používajú na zníženie škodlivých emisií do ovzdušia. Respondenti jednoznačne uprednostňujú medzinárodný (65 %) alebo európsky prístup (42 %) k zlepšovaniu kvality ovzdušia. Veľká väčšina respondentov (67 %), ktorí počuli o normách EÚ v oblasti kvality ovzdušia, tvrdí, že by sa mali sprísniť. Osobitný prieskum Eurobarometra sa uskutočnil v období od 21. marca do 20. apríla 2022. V mene Európskej komisie sa uskutočnili rozhovory s 26 509 respondentmi z rôznych sociálnych a demografických skupín v ich materinskom jazyku. Ako to vidia Slováci:

- 43 % Slovákov si myslí, že kvalita ovzdušia sa za posledných 10 rokov zhoršila (v EÚ27 je tohto názoru 47 % respondentov).

- O štandardoch kvality ovzdušia EÚ už počulo 23 % Slovákov (v EÚ27 je to 27 %).
- 82 % Slovákov zastáva názor, podľa ktorého by sa mali posilniť súčasné štandardy kvality ovzdušia EÚ (v EÚ27 si to myslí 67 % opýtaných).
- O problémoch s kvalitou ovzdušia sa, podobne ako v prípade celouijných výsledkov, cíti dobre informovaných 35 % Slovákov.

- Viac ako polovica Slovákov (53 %) nahradila staršie energeticky náročné spotrebiče novšími s lepším hodnotením energetickej úspornosti (v EÚ27 je to 40 %).
- Približne 46 % Slovákov často uprednostňuje verejnú dopravu, bicykel alebo chôdzu pred použitím auta.
- 31 % Slovákov by uvítalo zavedenie prísnejšej legislatívy v oblasti kvality ovzdušia.

BEZPEČNOSŤ CESTNEJ PREMÁVKY: POČET ÚMRTÍ NA EURÓPSKÝCH CESTÁCH V ROKU 2021 NA ÚROVNI SPRED PANDÉMIE

Podľa konečných údajov o smrteľných nehodách na cestách v roku 2021, ktoré uverejnila Komisia, bolo v minulom roku na cestách EÚ zabitých približne 19 900 ľudí. Komisia zverejnila túto štatistiku pri príležitosti každoročného **Ocenenia za vynikajúce výsledky v oblasti bezpečnosti cestnej premávky**, ktorými sa oceňujú inovačné projekty v oblasti bezpečnosti cestnej premávky v celej Európe. Tohtoročné údaje predstavujú 6 % nárast v porovnaní s rokom 2020. Tento nárast nasledoval po bezprecedentnom ročnom poklese o 17 % v rokoch 2019 až 2020, ktorý bol výrazne ovplyvnený nižšími úrovňami dopravy v dôsledku obmedzenia pohybu z dôvodu pandémie.

V celej EÚ bolo v roku 2021 zaznamenaných 45 úmrtí na cestách na milión obyvateľov. Z predbežných údajov za prvých sedem mesiacov roka 2022 vyplýva priemerný nárast úmrtí na cestách o viac ako 10 % v porovnaní s rovnakým obdobím v roku 2021. Súčasný trend je však stále pod úrovňou pred pandémie. Komisia v rámci svojej stratégie **Vízie nulovej úmrtnosti** úzko spolupracuje s členskými štátmi na systéme, ktorý zahŕňa bezpečné vozidlá, bezpečnú infraštruktúru, bezpečné používanie ciest a lepšiu starostlivosť po nehode. Tento moderný prístup sa všeobecne akceptuje ako najlepší prostriedok riešenia bezpečnosti cestnej premávky. Komisia uverejnila aj sériu

správ ako súčasť svojho Európskeho observatória bezpečnosti cestnej premávky, v ktorých poskytuje podrobné údaje a analýzy o celom rade tém týkajúcich sa bezpečnosti cestnej premávky, akými sú využívanie bezpečnostných pásov, zraniteľnosť detí, cyklistov a seniorov ako účastníkov cestnej premávky alebo rozptýlenie pozornosti vodiča. Bezpečnosť na slovenských cestách:

- V roku 2020 bolo na slovenských cestách zaznamenaných 45 úmrtí na milión obyvateľov (v roku 2010 to bolo 69 úmrtí na milión obyvateľov).
- Medzi rokmi 2010 a 2020 poklesol počet nehôd so zranením na Slovensku o 30 % (v

EÚ27 to bol pokles o 22 %) a počet úmrtí na cestách o 33 % (v EÚ27 to bolo pokles o 37 %).

- V roku 2020 prišlo na slovenských cestách k 4 302 nehodám, ktoré vyústili zranením alebo smrťou (v roku 2010 to bolo 6 131 nehôd).
- V roku 2020 bolo na Slovensku 247 obetí (v roku 2010 to bolo 371 obetí).
- V roku 2020 bolo 894 osôb vážene zranených (v roku 2010 to bolo 1 195 vážne zranených).
- V roku 2020 zahynulo 49 chodcov (v roku 2010 to bolo 126 chodcov).
- V roku 2020 zahynulo na bicykloch 24 osôb (v roku 2010 to bolo 27 cyklistov).

KOMISIA SCHVÁLILA NOVÉ CHRÁNENÉ ZEMEPISNÉ OZNAČNIE ZO SLOVENSKA „BARDEJOVSKÝ MED/MED Z BARDEJOVA“

Komisia v piatok 30. septembra 2022 schválila nové chránené označenie pôvodu (CHOP) pre produkt zo Slovenska – „[Bardejovský med/Med z Bardejova](#)“, ktorý sa vyrába v horskej oblasti Čergov. Med sa vyrába v oblasti pokrytej zmiešanými lesmi, ktoré pozostávajú najmä z buka, jedlí, smrekov a líp. V tejto oblasti sa darí včele medonosnej, ktorá sa prispôbila miestnym klimatickým podmienkam a zberu medovice. Včely vyrábajú „[Bardejovský Med/Med z Bardejova](#)“ v stabilných úloch vo včelíne alebo v

kočovných úloch. Včelári zbierajú med tradičným remeselným spôsobom, ktorý je úzko spätý s touto oblasťou. Zručnosti miestnych včelárov súvisia s výberom miesta na umiestnenie včelínov, spôsobom získavania medu, jeho vytáčaním a zásadami skladovania a stáčania medu. **Špecifickosť „Bardejovského medu/Medu z Bardejova“** spočíva najmä v tom, že lipový aj medovicový med obsahuje jedľovú medovicu, ktorá ovplyvňuje ich farbu od tmavohnedej až po čiernu a jej zloženie im dodáva

veľmi príjemnú chuť. Tento nový názov sa doplní do zoznamu 1593 chránených poľnohospodárskych produktov. Zoznam všetkých chránených zemepisných označení sa nachádza v databáze [eAmbrosia](#).

KOMISIA STANOVUJE OPATRENIA NA DIGITALIZÁCIU ODVETVIA ENERGETIKY S CIEĽOM ZLEPŠIŤ EFEKTÍVNOŠŤ A INTEGRÁCIU OBNOVITEĽNÝCH ZDROJOV ENERGIE

Európska zelená dohoda a plán [REPowerEU](#) si vyžadujú hlbokú transformáciu nášho energetického systému, ktorý sa musí stať interaktívnejším a inteligentnejším, aby spotrebiteľom pomohol využívať výhody zelenej transformácie. Komisia predložila akčný plán, v ktorom zdôrazňuje, ako môžu nové technológie pomôcť zlepšiť efektívne využívanie zdrojov energie, uľahčiť integráciu obnoviteľných zdrojov energie do siete a ušetriť náklady pre spotrebiteľov a energetické spoločnosti v EÚ. Komisia stanovuje opatrenia na podporu zdieľania údajov, podporu investícií do digitálnej elektrickej infraštruktúry, zabezpečenie prínosov pre spotrebiteľov a posilnenie kybernetickej bezpečnosti. Keďže dátové centrá a rastúci dopyt po online službách si vyžadujú čoraz viac zdrojov z nášho energetického systému, v pláne sa načrtávajú aj spôsoby, ako oddeliť energetickú stopu odvetvia IKT

od exponenciálneho rastu údajov. Zelená a digitálna transformácia musia ísť ruka v ruku. V niektorých oblastiach odvetvia energetiky, ako sú elektrické vozidlá, fotovoltické zariadenia a tepelné čerpadlá, sú digitálne a inteligentné technológie už zavedené a potrebujú podporu na rozšírenie. V iných oblastiach náš energetický systém len začína využívať výhody digitalizácie. V nadchádzajúcich mesiacoch a rokoch má Komisia v úmysle podniknúť rôzne kroky na podporu digitálnych energetických služieb a zároveň zabezpečiť energeticky efektívne odvetvie IKT vrátane:

- pomôcť spotrebiteľom zvýšiť kontrolu nad ich spotrebou energie a faktúrami prostredníctvom nových digitálnych nástrojov a služieb so silným rámcom riadenia pre spoločný európsky priestor pre energetické údaje;
- kontrola spotreby energie v odvetví IKT, a to aj prostredníctvom

systému environmentálneho označovania dátových centier, energetického štítka pre počítače, opatrení na zvýšenie transparentnosti spotreby energie telekomunikačných služieb a označovania energetickej účinnosti pre blockchainy;

- posilnenie kybernetickej bezpečnosti energetických sietí prostredníctvom nových právnych predpisov vrátane sieťového predpisu pre aspekty kybernetickej bezpečnosti cezhraničných tokov elektriny podľa nariadenia EÚ o elektrine a odporúčania Rady na zlepšenie odolnosti kritických infraštruktúr.

ŠTÁTNA POMOC: KOMISIA SCHVÁLILA SLOVENSKÚ SCHÉMU VO VÝŠKE 10 MILIÓNOV EUR

Európska komisia schválila slovenskú schému vo výške 10 miliónov EUR na podporu spracovateľov poľnohospodárskych produktov a odvetvia potravinárskej výroby v súvislosti so dopadmi ruskej vojny proti Ukrajine.

Schéma bola schválená na základe dočasného krízového rámca štátnej pomoci prijatého na zvládanie vážnych narušení fungovania hospodárstva EÚ v dôsledku vojny. Ako uviedla podpredsedníčka Európskej komisie Margrethe Vestager, táto schéma „pomô-

že Slovensku podporiť spoločnosti v tomto odvetví poskytnutím potrebnej likvidity na pokračovanie v ich činnosti.”

Opatrenie bude otvorené pre spoločnosti všetkých veľkostí pôsobiace v odvetví spracovania poľnohospodárskych výrobkov a/alebo výroby potravín. Na základe tejto schémy získajú oprávnení prijímatelia obmedzenú výšku pomoci vo forme priamych grantov.

Európska komisia konštatuje, že táto schéma je potrebnou, vhod-

nou a primeranou nápravou vážnych narušení fungovania v hospodárstve členského štátu a zároveň, že je v súlade s podmienkami stanovenými v dočasnom krízovom rámci štátnej pomoci, konkrétne:

- nepresiahne sumu 500 000 Eur na prijímateľa,
- bude udelená najneskôr do 31. Decembra 2022.

EÚ PRIJALA PRVÝ AKČNÝ PLÁN PRE MLÁDEŽ S CIEĽOM POSILNIŤ SPOLUPRÁCU MEDZI MLADÝMI ĽUĎMI NA CELOM SVETE

Komisia a vysoký predstaviteľ 4. októbra 2022 prijali akčný plán pre mládež v rámci vonkajšej činnosti Európskej únie na roky 2022 – 2027. Ide o vôbec prvý politický rámec pre strategické partnerstvo s mladými ľuďmi na celom svete, ktorého cieľom je vybudovať odolnejšiu, inkluzívnejšiu a udržateľnejšiu budúcnosť. Tento plán pomôže splniť medzinárodné záväzky, ako je Agenda 2030 pre udržateľný rozvoj Organizácie Spojených národov a Parížska dohoda o zmene klímy, a to posilnením zmysluplnej účasti mladých ľudí a ich postavenia v rámci politik vonkajšej činnosti EÚ. Akčný plán pre mládež je súčasťou úsilia inštitúcií EÚ vyvinutého v rámci **Európskeho roka mládeže 2022** a jeho medzinárodného rozmeru.

Akčný plán pre mládež v rámci vonkajšej činnosti EÚ spočíva na troch pilieroch činnosti, ktoré pomôžu formovať partnerstvo EÚ s mladými ľuďmi v partnerských krajinách:

1. Partnerstvo s cieľom zapájať: posilnenie hlasu mladých ľudí pri tvorbe politiky a rozhodovaní.
2. Partnerstvo s cieľom posilňovať postavenie: bojovať proti nerovnostiam a poskytovať mladým ľuďom zručnosti a nástroje, ktoré potrebujú na to, aby mohli prosperovať.
3. Partnerstvo s cieľom prepájať: podpora príležitostí pre mladých ľudí na nadväzovanie kontaktov a výmenu názorov s ich rovesníkmi na celom svete.

Akčný plán pre mládež v rámci vonkajšej činnosti EÚ posilní prebiehajúce iniciatívy a v jeho kontexte sa spustia nové kľúčové iniciatívy zamerané na mladých ľudí na celom svete vrátane týchto iniciatív:

- Iniciatíva Mládež a ženy v demokracii, na ktorú bolo vyčlenených 40 miliónov eur, umocní hlas a vedúce postavenie mladých ľudí, aktivistov z radov mládeže a mládežníckych organizácií na celom svete posil-

nením ich práv, postavenia a účasti na verejných a politických záležitostiach.

- Fond na posilnenie postavenia mládeže je novou pilotnou iniciatívou s rozpočtom 10 miliónov eur, z ktorej sa bude poskytovať priama finančná podpora iniciatívam realizovaným pod vedením mladých ľudí v partnerských krajinách a zameraným na plnenie cieľov udržateľného rozvoja na miestnej úrovni, najmä v oblasti životného prostredia a zmeny klímy a začlenenia zraniteľných a marginalizovaných mladých ľudí.
- Africko-európska akadémia mládeže poskytne finančnú podporu vo výške 50 miliónov EUR na formálne a neformálne vzdelávacie príležitosti a výmeny pre mladých ľudí, ktorí chcú zlepšiť svoje vodcovské schopnosti a vytvoriť siete tvorcov zmien v Afrike.

SÚŤAŽE V EÚ

SÚŤAŽ #MYEUSPACE JE SPÄŤ

Súťaž agentúry EÚ pre vesmírny program (EUSPA) #myEUspace vyhľadáva inovatívne komerčné riešenia využívajúce silu vesmírneho priestoru EÚ a usiluje sa naplňovať svoje poslanie: podporiť podnikateľov vyvíjajúcich inovatívne komerčné aplikácie, ktoré využívajú údaje a signály z Vesmírneho programu Únie. Na to, aby ich agentúra EUSPA získala, ponúkla peňažnú odmenu vo výške 1 mil. EUR.

Nápady sa môžu zameriavať celú škálu oblastí, počnúc mobilnými aplikáciami až po riešenia založené na hardvéri, všetky však musia byť spojené s jednou z troch inovačných oblastí zamerania:

- **So štipkou hviezdneho prachu:** spotrebiteľské riešenia, napríklad mobilné aplikácie, nositeľné zariadenia (inteligentné hodinky, inteligentné okuliare, zariadenia na sledovanie telesnej kondície atď.), drony alebo robotika, ktoré riešia hlavné spoločenské výzvy v hlavných oblastiach záujmu, napríklad v oblasti zdravia, bezpečnosti a ochrany občanov, hier a zábavy, športu a fitnes a cestovného ruchu.

- **Naša zelená planéta:** inovačné riešenia environmentálnych výziev a udržateľného života, ktoré prispievajú k vykonávaniu Európskej zelenej dohody, ako aj riešenia, ktoré pomáhajú zelenej transformácii podnikov. Navrhované riešenia sa musia zameriavať na hlavné spoločenské výzvy v hlavných oblastiach záujmu, napríklad ochranu ekosystémov, ekologickú mobilitu, udržateľné poľnohospodárstvo a riadenie energie a zdrojov.

- **Pohrúžte sa do špičkovej technológie:** inovačné riešenia, ktoré

kombinujú údaje EÚ o vesmírnom priestore so špičkovými technológiami, napríklad umelou inteligenciou, kvantovou výpočtovou technikou, snímaním, simuláciou, šifrovaním atď., technológiou blockchain, metaverzom a rozšírenou realitou (rozšírenou realitou, zmiešanou realitou, virtuálnou realitou). Navrhované riešenia sa musia zameriavať na veľké spoločenské výzvy v hlavných oblastiach záujmu, napríklad biotechnológiách, lekárskech technológiách, finančných technológiách atď.

V závislosti od vyspelosti riešenia v čase predloženia žiadosti môžu podnikatelia súťažiť a vyhrať v troch rôznych kategóriách cien:

- **Najlepšie nápady:** pre sľubné teoretické nápady, ktoré využívajú vesmírne údaje EÚ a majú vysoký trhový potenciál. Každý z 15 najlepších nápadov dostane peňažnú od-

menu vo výške 10 000 EUR.

- **Najlepšie prototypy:** pre otestované prototypy alebo beta verzie pripravené na uvedenie na trh. Každý z 10 najlepších prototypov dostane peňažnú odmenu vo výške 30 000 EUR.

- **Najlepšie produkty:** pre existujúce komerčné produkty, ktoré sa usilujú o rozšírenie. Každý z 5 najlepších produktov dostane peňažnú odmenu vo výške 100 000 EUR.

Lehota pre príspevky v kategórii Najlepšie nápady je stanovená na 30. november 2022, v kategórii Najlepšie prototypy na 10. február 2023 a pre Najlepšie produkty na 23. apríl 2023.

Bližšie informácie: <https://www.euspa.europa.eu/myeuspacecompetition>

